

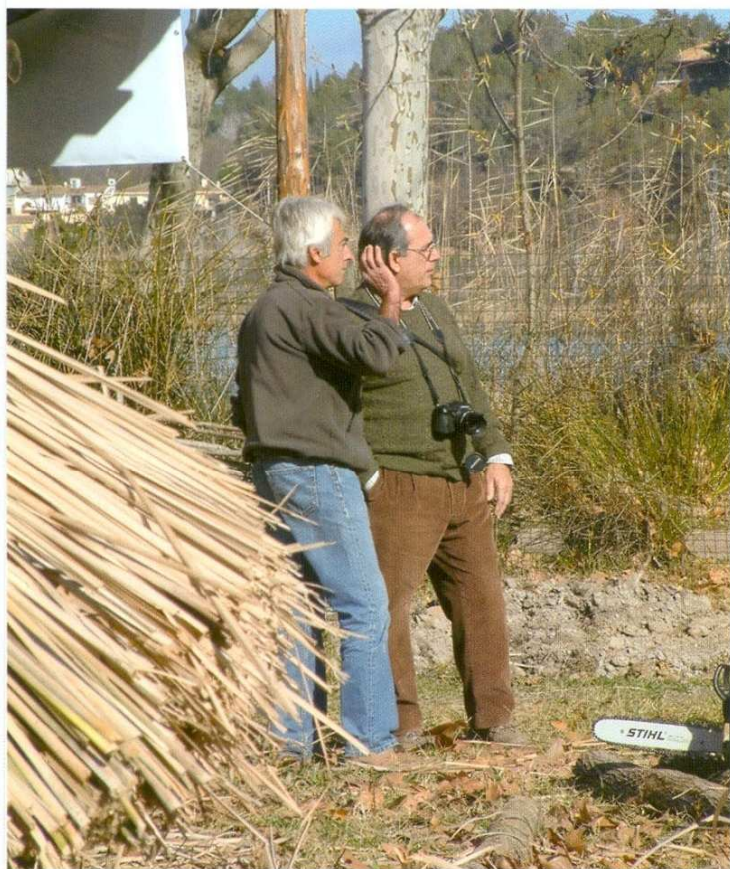
Joan Abad
Albert Aulines

La reconstrucció del poblat neolític de la Draga (Banyoles)

Article publicat el 4 de març de 2007
Dominical del Diari de Girona (pàgines 8 i 9)

Cinc generacions per centúria. Cinquanta amb el pas d'un mil·lenni. Tres-centes cinquanta generacions enrere, aproximadament, a la riba est de l'estany de Banyoles s'hi va instal·lar una comunitat d'homes i dones amb costums sedentàries i amb uns coneixements revolucionaris en la consecució d'aliments. Produïen el seus propis cereals i tenien cura d'animals prèviament domesticats, com ara cabres, ovelles, vaques, cavalls, que els proporcionaven llet, carn, llana... A la vora de l'estany, doncs, hi van construir unes cases de fusta molt sofisticades: palafits, que els aïllaven de l'aigua i alhora els servien com a salvaguarda de la ferocitat d'alguns dels animals comuns en aquestes contrades, com ara els llops i els ossos, i, probablement, d'altres pobles que, com ells, ocupaven els territoris del sud d'Europa, continent que aleshores es recuperava lentament dels efectes d'un últim període glacial.

Uns set mil anys enrere, en la fase de la prehistòria coneguda com a Neolític (Pedra nova), els humans anàvem deixant enrere el nomadisme, un camí erràtic que ens obligava a anar d'un lloc a l'altre en cerca d'aliments, i ens tornàvem sedentaris. Aquest va ser un procés molt curt, comparat amb el llarg procés evolutiu que ens havia dut fins aquí. Si acceptem la teoria que els nostres orígens com a espècie dominant del planeta són africans i que aquests orígens es remunten a uns dos milions d'anys i mig abans d'ara, a l'est d'Àfrica, i que hem passat per diverses fases evolutives i tecnològiques, totes elles molt llargues en el temps, aquest últim procés ha estat relativament molt curt.

Joan Abad i Josep Tarrus conversant en el Parc Neolític de La Draga, el dia de la reconstrucció de les cabanes cremades per uns brètols.

L'home modern, la nostra espècie, arriba a Europa en una nova onada migratòria fa uns seixanta mil anys, probablement en un moment en què el clima ens és favorable. Hem de recordar que en l'últim milió d'anys, Europa ha patit els efectes de quatre fortíssimes glaciacions, amb episodis temporals benignes (canvis climàtics, sí). És una nova ocupació del continent per part d'una nova espècie d'hominids: *Homo sapiens*. Ens havien precedit *Homo antecessor*, *Homo heidelbergensis* i *Homo neandertalensis*. Els primers han estat localitzats, únicament i per ara, a Atapuerca (Burgos), els segons i els tercers, entre d'altres llocs a Heidelberg i a la vall del Neander, a Alemanya, d'on prenen el nom.

Fa uns trenta mil anys que es van extingir els últims neandertals. Se suposa

que no van poder afrontar la pressió dels cromagnons, tant a nivell tecnològic com demogràfic. La nostra espècie diguem-ne lliure d'obstacles, sense competència, va poder ocupar tot el continent. A les coves de Serinyà, en concret a l'Arbreda, les excavacions han posat en evidència una columna estratigràfica que abasta tot el Paleolític Superior, la fase que correspon a l'home modern, a nosaltres. A la base d'aquesta columna hi ha els neandertals, quaranta mil anys enrere. La proximitat amb l'estany de Banyoles i el riu Fluvià generava una gran abundància de recursos alimentaris, d'una banda i de l'altra el refugi que els oferia la cornisa calcària de Serinyà, va fer possible que durant el Paleolític Superior aquest lloc fos ocupat per totes les cultures d'aquest període: els últims, els magdalenians, artífexs

Poblat neolític de la Draga (Banyoles). A l'esquerra, el palafit; a la dreta, una de les cabanes.

de les pintures rupestres d'Altamira i d'un art mobiliari extraordinari.

El Pla de l'Estany, degut a les seves magnífiques condicions ambientals, ha estat repetidament escollit com a hàbitat dels nombrosos pobles que, abans d'ara, ens han precedit. Primer van ser els caçadors i recol·lectors nòmades i, amb la localització del poblat Neolític de la Draga –descobert l'any 1990 quan construïen la vila olímpica– ens queda la constància material, el testimoni irrefutable d'un poble amb costums sedentàries, amb tota la complexitat que aquesta condició implica: talar el bosc, llaurar la terra, construir tanques per al ramat, defensa del territori, comerç amb d'altres

comunitats, mites i creences, enterrar els morts, els quals, ara per ara, no han estat localitzats. A les campanyes d'excavacions, dirigides per Josep Tarrús durant tots aquests anys i com a eines excepcionals, s'hi han localitzat posts de cabanes i magnífics útils de fusta –boix, freixe, roure– i restes d'arcs i sagetes confeccionats amb teix, ara un arbre inexistent al Pla de l'Estany. Els exemplars més pròxims es troben a l'Alta Garrotxa, en concret a la vall d'Hormoier.

La feina que duu a terme Arqueolític al Parc Arqueològic de la Draga –Toni Palomo i Montserrat Buch, directors–, a la base de les seves activitats hi ha molta documentació i un gran rigor professional. L'Ajuntament de

Al centre, Toni Palomo, responsable d'Arqueolític, una mica aclaparat per la resposta popular del ciutadans de Banyoles.

Banyoles, d'altra banda, ha fet un esforç econòmic, impulsant definitivament el Parc. Fins avui, milers d'estudiants i públic interessat en l'apassionant temàtica que ens ocupa, han passat per les instal·lacions pròximes a l'estany. La gent hem après com vivien els nostres remots avantpassats. Què menjaven, com encenien el foc, quines eines utilitzaven per conrear els camps, com utilitzaven la ceràmica... I com eren les seves cases. Se sap que totes elles van acabar incendiades. El foc que les va calcinar, probablement va ser causa d'un descuit. Hem de pensar que l'encenien dins les cabanes,

que convivia amb ell i que les construccions eren de fusta. Si no va ser fortuït, potser la causa l'hem de buscar en un assalt o, en abandonar-les, preferien incendiar-les. Això és probable que no ho sapiguem mai, però el que si sabem és que els últims incendis que han afectat les reproduccions de les instal·lacions del parc, han estat provocats. És un fet lamentable. Aquesta persona –o persones– són impermeables a l'Educació. Hi ofereixen una gran resistència. És –o són– els últims homínids no evolucionats del Pla de l'Estany, en franca minoria, afortunadament. En extinció.

Col·laboració popular en la reconstrucció; la gent es va afegir a la iniciativa de manera entusiasta.